

άλλως παρά μηχανές ή παπαγάλοι που συλλαβίζουν, κλίνουν και ξεστηθίζουν, σωστό να κρατή ο δάσκαλος στο ένα χέρι μια γραμματική όπου να μπορεί, σαν τύχη, ο μαθητής να κοιτάζει τον τύπο τον αρχαίο, για να καταλαβαίνει στα γεμάτα τον καινούριο. Ένωω γραμματική της αρχαίας, όχι της καθαρεύουσας· έννοω γραμματική της ακέριας, της αληθινής, έννοω γραμματική καθώς έχει στην Έβρώπη, καθώς δεν έχει στην Ελλάδα καμμία. Τίποτα δεν υπάρχει που να καταστρέψει τελειωτικά την καθαρεύουσα, την κωμωδία, την άνιση παραδία που λέγεται καθαρεύουσα, τάφισκο τέρας, την καθαρεύουσα, την πατσαβούρα και την πατσαβουρισμένη, τίποτα πιο σίγουρο δεν υπάρχει από μια ελληνική γραμματική, για να την ξεπαστρέψω. Τέτοια γραμματική θα την τρίμουν οι δασκάλοι, γιατί θα σταθί έλευθρος τους, και γι' αυτό δε ζυγώνουν να μας κάμουν. Θέλουμε μια γραμματική της αρχαίας που να το λή ορθά κοφτά εκείνο, που το φωνάζουν όλου του πολιτισμένου κόσμου οι Γραμματικές, να το λή πως το Β, πως το Δ, πως το Γ εΐτανε άφωνα, πως είχανε την προφορά του h, του d και του g, πως ή εθνική μας γλώσσα σώζει την προφορά τους στο μπεινω, στο άντρας, στο άγγίζω μια γραμματική που να το λή πως δίφτογγες είχε ή αρχαία, και τί σημαίνουνε άφτες, για να το νιώση το παιδί πως δίφτογγες ή καθαρεύουσα ΔΕΝ ΕΧΕΙ κ' έτσι δεν μπορεί να μιλή, μα πως έχει δίφτογγες ή δημοτική, που μιιάζουμε με τις αρχαίες. Θέλουμε Γραμματική που να λή την ΑΛΗΘΕΙΑ. Καιρός είναι να τη γνωρίσουμε στο τέλος τα παιδιά την άθανατη μητέρα. Έγω θα βρω από την εκπαίδεσή μας άδύνατο ή αρχαία να λείψη ποτέ. Φώτισε την οικουμένη, είναι και δική μας και σήμερα ακόμη στα χείλια μας βασιλεύει. Πως να μην την παραδώσουμε στα παιδιά; Πρέπει όμως να την παραδοθούνε δίχως ψέμα, για να χαρούνε στα γιομάτα την όμορφιά της. Η Γραμματική μας της αρχαίας, συνταγμένη στη δημοτική. Ούτε βώτσημα. Στην εθνική τη γλώσσα και οι δυο Γραμματικές. Μα κοντά στο νοϋ, άφου είναι Γραμματικές, όχι χάος, πως μισές δεν μπορεί να είναι μήτε λήφτερες, μήτε μιχτές, παρά πρέπει να έχουνε γενικούς, βασίμους, σταθερούς κανόνες και οι δυο.

H'

ΟΙ ΦΑΝΑΤΙΚΟΙ

55.

Οι φημερίδες τους.

Βλέπετε πως από τον καιρό του Ταξιδιού ως τώρα δεν άλλαξα πολύ. Δεν άλλαξαν και τα βάζανά μου, γιατί κάμποσα υποθέτω πως έχω ακόμη να κούσω για την Απολογία. Μήπως δεν τάκούω και σήμερα; Όταν έβγαλα τη Ζωή κι Αγάπη, μια στιγμή φάνηκε σα να ήσυχασε ο τύπος ο άθηναιίκος και μου είπε όσα είδατε πιο άπάνω. Μα έκαμα ένα χοντρό λάθος, άφου δημοσίεψα το τελεφαίο μου το ρομάντζο· έτυχε να διαβάσω τους στίχους του Σουρή, να κάμω άρθρο, να κάμω φιλολογική μελέτη για το Σουρή και το Ρωμύ του, να πω μέσα έννοείται και τη γνώμη μου, όχι τη γνώμη του τύπου του άθηναιίκου. Άμείσως ξέσπασε ο άτμος ο πόλεμος. Από τότες σωρό σωρό και καθεμέρα, ένω εξακολουθώ την Απο-

λογία, μου έρχονται οι φημερίδες από την Αθήνα. Τους επάλινους τους αντιγράφω για τη Ζωή κι Αγάπη. Σωστό να αντιγράφω και τις όμορφες τις βρισιές, μήπως και χαθούνε κατόπι. τέτοια πολύτιμα ντοκουμέντα, που τα συνάζω για να καταλάβουνε οι στερνοί μας, σα ληθή το ζήτημα το τί μας κόστισε. Μας κοστίζει να ξεφυλλίζουμε και τέτοιες φημερίδες. Μα τί να γίνει; Το χρέος! Μόνο να τις πιάσης κι άηδιάσεις. Λύσσα, λύσσα μονάχη. Άφρισαν οι δυστυχιμένοι. Και γιατί; Άγαπας την Ελλάδα, θυσιάζεις για την Αλήθεια. Τόσο τους φτάνει, για να σε πούνε προδοτή. Και τί άλλο δε σου λένε; Σου λένε πως είσαι τρελλός. — «Τα λοιπά θα σε εΐπη ο κ. Κατσαρής. Η δικαιοδοσία μου σταματά προ της φρενολογικής επιστήμης: [=ma jurisdiction s'arrete... γαλλισμοί, όχι όμως από τους πιο φίνους] εις την όποίαν και μόνον δύναται το έργον αυτών να καταταχθή» (Α. Βλάχος «ό κορυφαίος των ελλήνων λογίων», Αθήνε, 27 Γενάρη 1905). Δεν μπορούνε να με διαβάσουνε — ατώρα εις την ηλικίαν μου δεν είμπορώ να μάθω ξένες γλώσσας! (ό ίδιος, ίδ. φύλλο, ίδ. άρ.). Έχω κάτι περιέργες κι άχαμνές συνήθειες· «Υπάρχουν υστερικοί, οι όποιοι φθάνουν μέγχοι του να μασσούν κρύφα πράγματα και θύας, όπου δεν λέγονται, ούτε γράφονται. Ερωτήσαμε περί τούτου τους ιατρούς... «ή άμυνα τότε καθίσταται ανάγκη θεραπευτική αναγομένη εις την θρησκευτικήν της κοινής εξεγέρσεως και διαμαρτυρίας» (χωρίς ύπαγραφή, μα πιθανό να είναι και τα δυο του κ. ΠωΠ., Αθήνε 26 Γενάρη, 1905). Καταστρέφουμε τη γλώσσα· «Την γνώμη των, λέγετε, έχουνιν οι καταστρέφοντες το άριστούργημα της ανθρωπίνης διακρίσεως, την ελληνικήν γλώσσαν [το άριστούργημα που γράφουμε οι σημερίδες τους];... εις ελληνοματία καθ' όν το μέγα της συνειδήσεως δικαστήριον [ξενισμός] ήθελεν άποστη βεβαίως, εάν διέβλεπέ που τον κίνδυνον. Κίνδυνος όμως δεν υπάρχει... ως έχθροι εις ανίσχυροι» (Παγανίλης «ό διαπρεπής των «Αθηνών» συνεργάτης»· ί. φ., ί. άρ.). Καταστρέφουμε το έθνος. — «Οι έχθροι ήμών προσπαθούν να μας χωρίσωσιν από των αρχαίων Ελλήνων, να εξυπηρετήσωσιν τους σκοπούς των Πανσλαβιστών, οστίνες φροσώττωσιν [αί ή θα πη πως κάτι νιώθουνε κι άφτα από τέλη] κατά της καθαρευούσης» (Π. Κανελλίδης, «ό παλαιμάχος των «Καιρών» διευθυντής», Αθήνε 28 Γενάρη 1905). «Ας αφήσωμε πια και κάτι άσκοπούς Σπαντωνήδες. De minimis praeter non est» (Αθήνε, 29—30 Γενάρη 1905). Τι είμαστε και τί δουλειά κάνουμε; — «Η μαλλιαροσύνη εις νόσημα υπαγόμενον ουχι εις την γλωσσολογίαν αλλά εις την φρενολογίαν, πολύ καλὰ δε εκάματε να απευθυνθήτε και εις τους ειδικούς ιατρούς... Ο γενάρχης αυτών, ο όποιος κατ' έμέ δέν εις Α ή δ Β αλλά ο περιφημος εκεινος όνος του μύθου ο όποιος έφώρεσε την λεοντήν δια να περάση ως λέων...» (Ι. Δαμβέργης, «ό σοβαρώτερος των εύφυσολόγων, ο ρυθμίζων και τα ελάχιστα πράγματα, ο άφοσιωθεις από καιρού ήδη εις την ύπερ των Πατρών «Αμυνα», Αθήνε 3 Φλεβάρη, 1905). «Μόνον ή σάτυρα έπρεπε να ασχοληθή περι αυτών... Αυτοί οι κύριοι, άλλο δέν έγύρευαν παρά να γνωσθή εις Άγγλίαν και Γαλλίαν, ότι λαμβάνονται και ένταυθα υπ' όψιν. Και τουτο, διότι έχουν εκ της τσιαύτης διασημείσεως ύλικόν συμφέρον, όπερ είναι και το ουσιώδες δι' αυτούς... Άνευ περγαμνηών δέν άμείλουν την άγελάδα!... Άκόμη και ή γνώμη του κ. Μιταυτοσή μου φαίνεται πως ήτο περιττή, διότι οι άνθρωποι αυτοί δεν πά-

σχουν, είναι άπλως συμφεροντολόγοι, μηδ' αυτου του Ψυχάρη εξαιρουμένου, όστις κατορθώνει με την κουβέντα που γίνεται εδώ να περνα εις το Παρίσι για γλωσσολόγος εις βάρος του Γαλλικού Ταμείου! Άλλά φαίνεται πως εδώ ήρχισαν να τον συχαίνονται και πρώτος ο φίλτατος Ζαχαρίας Παπαντωνίου μου έλεγε προχθές, πως πράγματι είναι μωρός ο έν Γαλλία γλωσσολόγος, μα μια και βρέθηκε μεταξύ των δέν μπορούν να τον άποκηρύξουν, διότι μαζί μ' αυτον θα έπερνε κι άλλους πολλούς το σχέδιον!...» (Νικ. Λάτκαρης, «ό πανεύθυμος και γελαστικώτατος κωμωδιογράφος όμιλει σήμερα με την ιδιάζουσαν αυτώ χάριν». (Αθήνε 6 Φλεβάρη 1905). — «Ο Ψυχάρης έντελώς ξένος με την ελληνικήν γλώσσαν. Διατί παραδει και γελοιογραφεί το δημώδες ιδίωμα... Ο άνθρωπος είναι ξένος προς την γλώσσαν... Του λείπει το γλωσσικόν αίσθημα. Συλλαμβάνει τάς ιδέας με το γαλλικόν ένδυμα. Έπομένως γράφων μεταφράζει ή μάλλον θεματογραφεί... Κατά την αυτην στρεβλωτικήν φόρμαν θα σχηματίση αυριαν το καθεστώτο εκ του καθεστώς», όπως άλλοτε μας συνεβούλευσε, να λέγωμεν: ο Παρθενός και όχι τουλάχιστον, ως το λέγει ο λαός, ο Παρθενώνας [είδαμε πιο άπάνω, πως το λέει ο λαός]. . . Το άστειον γλωσσάριον του Ψυχάρη. . . Η γλώσσα αυτή, ή βιαίως και άσπλάχνως προσαρμολομένη εις το τυπικόν του Ψυχάρη, είναι ψευδής και άψυχος. . .» (Σκότος κ;» Αθήνε, 8 Φλεβάρη 1905). — «Το σύστημα, με το όποιον εργάζεσται δια την δημοτικήν ο Ψυχάρης και ο Πάλλης, το θεωρώ έντελώς αντίθετον προς την ελευθερίαν που πρέπει να έχη ένας τέτοιος άγων, αυταρχικόν, έξω από το αίσθημα και την αλήθειαν, σύστημα που κάμνει μάταιον όλον τον ελικρινή του και βαρύν άγωνα» (Ζ. Παπαντωνίου, ί. φ., ί. άρ.). — «Η λογική των αριθμών. Ο λεγόμενος μαλλιαρισμός δέν εις τίποτε άλλο ειμή μια προδοτική σπείρα, της όποίας ο σκοπός εις ή δια της γλώσσης διάσπασις του γένους», δίνει μάλιστα την άπόδειξη, και «Εδώ, κύριε, χύνεται χρυσός, επειδή το επιδιωκόμενον άποτέλεσμα εις προφανώς [θείο πρᾶμα] ένα τέτοιο επίβλημα, σα δέν ξέρεις για τί πράματα μιλήεις] ή καταστροφή της εθνικής μας γλώσσης, του μόνου συγκολλητικου μέσου του Ελληνισμού ολοκλήρου, και καταλήγουμεν εις το τρομερόν συμπέρασμα ότι ή σπείρα των Μαλλιαρών εις μια άντεθνική εταιρία... σήμας δέ ο Ελληνισμός, ο πατριωτικός... ως διεγερθή και με μιαν χείρα ως ξεμαλλιάση τάς άκτενίστους και πιναράς κεφαλάς, αιτινες άποτελοϋν την βάση και τον πυρήνα της άντεθνικής σπείρας των.» (Π. Νικ. Δικηγόρος, Έσπερινή, 2 Φλεβάρη 1905).

('Ακολουθεί).

Λ Α Ο Ο Σ

Στο φύλλο της περασμένης Κυριακής, σελ. 9 στήλ. 2 και 3 έμεινε κάπιο οπουδαίο τυπογραφικό λάθος που πρέπει να διορθωθεί. Δηλ. ο Malherbe δηλ. τυπώθηκε Macherle.

ΨΥΧΑΡΗΣ
ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΜΟΥ
ΕΚΔΟΣΗ Β'

Βγήκε και πουλιέται στο Βιβλιοπωλείο της «Εστίας» δραχ. 4.